

Væk med institutionssproget

Tangkær på Djursland har sat fokus på sproget som middel til at forebygge trusler og vold fraborgere med sindslidelse. Det er ikke blot den direkte kommunikation med beboerne, men også kommunikationen indbyrdes i personalet, hvor man har lagt vægt på at fjerne institutionssproget og erstatte det med et dagligdag sprog.

Af journalist Søren Svith, Periskop

Djæveln ligger i detaljen, siger man, og medarbejderne på Tangkær er gået på jagt efter djæveln i de små nuancer i det sprog, de benytter i det daglige arbejde.

»Vi er blevet meget bevidste om, hvordan vi taler til hinanden om beboerne, og hvad det betyder for vores måde at tænke og handle i forhold til dem. Målet er at komme væk fra institutionssproget og erstatte de med et helt almindeligt dagligdags sprog,« fortæller afdelingsleder Ann Kirketerp Sørensen.

Konkret drejer det sig fx om, at beboerne ikke længere bliver badet, men får hjælp til at få et bad. De, der har brug for det, bliver ikke madet, men får hjælp til at spise. Og det sidste er ikke en spisesituation, men et måltid.

»Det er et led i vores arbejde med at blive bedre til at respektere borgerens liv. Vi vil se den enkelte person, og ikke kun diagnosen. Derfor har vi heller ingen skizofrene her, men mennesker med diagnosen skizofreni,« siger Ann Kirketerp Sørensen.

Netop dette fokus på at respektere den enkelte beboer som menneske er kerne i projektet "Forebyggende Fagligt Fællesskab", som Tangkær gennemførte fra starten af 2009 og til sommeren 2010 med støtte fra Forebyggelsesfonden. Formålet med projektet var at forbedre både medarbejdernes og beboernes trivsel ved hjælp af faglige udvikling. Og et af succeskriterierne var at sænke antallet af voldstilfælde.

Mindre vold

Evalueringen af projektet viser, at antallet af voldstilfælde er faldet efter en kortvarig stigning, som skyldes, at antallet af beboere med behandlingsdom steg til det femdobbelte på kort tid. Faldet gælder både trusler og vold mod personalet og mod andre beboere. Det samme gælder antallet af magtanvendelser.

Ifølge Ann Kirketerp Sørensen er der en sammenhæng mellem den ændrede måde at tale til og om beboerne og faldet i antallet af voldsepisoder.

»Sproget er et udtryk for en ny måde at se på beboerne, som giver os meget arbejdsglæde. Vi får mulighed for at sætte fokus på, hvad de kan i stedet for på deres begrænsninger. Fx har vi i sidste uge sendt 10 mand på ferie til Kreta. For et par år siden ville vi have haft fokus på alle de skrækkelige ting, der kunne ske på sådan en ferie,« fortæller Ann Kirketerp Sørensen.

Hun oplever, at beboerne er mere rolige, fordi de mærker, at medarbejderne tror mere på dem.

Væk med stive regler

Beboerne har også oplevet, at der er forsvundet en række stive regler, som ikke tog hensyn til deres individuelle behov og opfattelse af et godt liv. Fx holdt man tidligere strengt på spisetiderne, og en beboer, som blev sulten klokken 10, måtte vente med at få mad til frokosten klokken 12. Også en gammel regel om, at beboerne ikke måtte drikke kaffe om natten, har måtte lade livet. Og på rengøringsområdet tager medarbejderne nu udgangspunkt i beboerens norm og ikke i deres egen.

»Vi har haft en række skrevne og uskrevne regler, som ikke gav mening for den enkelte beboer. Det gav anledning til konflikter, som nogle gange udviklede sig til trusler og vold,« fortæller Ann Kirketerp Sørensen.

Bruger sig selv som rollemodeller

Tangkær har også gjort om med en udbredt norm i psykiatrien, nemlig at medarbejderne ikke skal vise personlige sider frem.

»I psykiatrien har det være sådan, at borgerne dårligt nok måtte få at vide, hvad vi hedder til efternavn. Men det er ikke muligt at arbejde med relationer uden at give noget af dig selv også. Derfor bruger vi også vores eget liv og vores egne erfaringer i samtalerne med beboerne for at møde deres raske side og der, hvor vi har noget til fælles. Det er dog helt op til den enkelte, hvor meget han eller hun ønsker at dele med beboerne,« siger Ann Kirketerp Sørensen.

Som eksempel nævner hun, at man godt kan fortælle, at man selv har haft en depression for ti år siden eller har prøvet at blive skilt. Grænsen går imidlertid ved det private og det kan fx være at inddrage beboerne i den skilsmisse, man lige nu er ved at gå igennem og kan være meget følelsesmæssigt påvirket af.

Hårdt arbejde

Ann Kirketerp Sørensen lægger ikke skjul på, at projektet bestemt ikke har været ligetil.

»Medarbejderne har været drevet meget hårdt, fordi de har været nødt til at kigge på deres egen kommunikation og deres egen personlighed. Det har rykket ved mange ting, men det har taget tid og det tager lang tid endnu,« siger hun.

Udfordringen for medarbejderne er nu at minde hinanden om det, når de falder tilbage i gamle vaner. Der skal opbygges en kultur, hvor det er okay at prikke hinanden på skulderen, hvis det sker.

Fakta

Tangkær er en institution for voksne sindslidende med 75 ansatte og 40 beboere i alderen fra sidst i 20'erne til sidst i 60'erne. Beboergruppen består af fire hovedgrupper: Mennesker med huntingtons chorea, yngre misbrugere med behandlingsdomme, mennesker med skizofrenidiagnose, og midaldrende med alkoholismens.

Projekt "Forebyggende faglige fællesskaber" var bygget op omkring grupper på 4-5 ansatte på tværs af faggrupper, som mødtes en gang om måneden i projektperioden. Formål var at skabe refleksion over den daglige praksis og arbejde med at forbedre den.

Projektet forløb i tre faser, hvor man først trænede metode, så inddrog brugerne og til sidst udarbejdede konkrete handlingsplaner. I første fase deltog en ekstern konsulent i samtalegruppernes møder, mens ledergruppen overtog denne rolle i de følgende faser efter at have gennemgået træning i at lede gruppebaserede samarbejdsprocesser.

Tangkær har fået 1,2 millioner kroner i støtte fra Forebyggelsesfonden til projektet.

Se omtale hos Forebyggelsesfonden

<http://www.forebyggelsesfonden.dk/08-2-1a-093.html>